

הפשרת דגים

- דגים אשר בהם רוטב שהתקשה, אסור להעמידם בשמש או על יד מקור חום - כדי שהרוטב יימס ויהפך לנוזל. אף כשהדגים והרוטב לא יתחממו.
- באם ההעמיד את הדגים ליד מקור חום או בשמש, והרוטב נמס מותר לאכול את הדגים. בתנאי שלא עברו על איסור בישול, היינו של התחממת הרוטב לחום שהיד סולדת בו.
- באם רק מוציא את הדגים מקרור ולא מניחם בשמש ולא ליד מקור חום – הדבר מותר.
- באם השומנים הינם בכמות מועטת שהם יבלעו בבשר ורק מעט יזוב – מותר
- אין לערות מים חמים על שומן על מנת שימס, שכיון שהשומן צף הרי הוא ניכר בפני עצמו. ולכן כשבאים לנקות כלי שבו שומנים שנקפו לא יערה מים חמים אף לא בכלי שלישי.

הפשרת דגים

- מותר ליתן את הדגים הנ"ל ליד 'תנור' שידלק בעתיד ע"י שעון שבת, במרחק כזה שרק יפשיר וימס אך לא יגיע לחום שהיד סולדת
- אף כאשר הרוטב מומס ועומד אין ליתן את הדגים וכיו"ב - סמוך למקור חום, באם החום הוא כזה שבאם ישהו שם את הרטוב זמן רב הוא יתחמם לחום שהיד סולדת בו. אף כאשר כוונתו להסיר את הגדים משם לפני שזה יתחם.
- "במקום שיש צורך גדול כגון מי שמשקה קר מזיק לבריאותו וצמא לשתות ואם יעמיד רחוק מהאש לא יתחמם עד זמן רב המקיל וסומך על דברי סה"ת וסמ"ג והגהמ"ר אין מזחיחין [אותו]. שהרי לפ"ד רמב"ם ורש"י שרי אפי' להפשיר וכנ"ל. א"כ להפיג צינתן יש להקל אפילו בקרוב להמדורה ושכר עונג שבת בידו":

ב"ה

מלאכות שונות באוכלים

בוּנה

ממחַק

גוּזז

מוֹחַק

כוֹתֵב

בוֹנֵה

מלאכת גוזז - במאכלים

- "הגוזז בין מן החי בין מן המת בין מן בהמה וחיה אפילו מן העור המופשט חייב והוא מאבות מלאכות שכן במשכן היו גוזזין עורות התחשים ואילים" [שמ,א].
- ראוי להמנע מלתלוש שיירי נוצות מהעוף המבושל, "לדעת הר"מ הלכה כר"י דמ' שאצל"ג חייב לכן באתי כמזכיר בזה למי ששכיח אצלו לבל יהי' קל בעיניו כי בדבר קל יכנס הלילה בכלל מחלל שבת".
- והמקל יש לו על מה שיסמוך. כשהעוף כבר לפניו ורוצה לאכלו, אבל להסיר נוצות אלו במטרה כדי ליפות את המאכל עוד לפני הגעתו לסועדים, אין לעשות כן, אפילו סמוך להגשתו לסועדים

מלאכת ממחק - באוכלים

- 'מותר להחליק האוכל בשבת, ולא הוי בזה משום ממחק, הואיל ואפשר לאכלו בלא זה; ומ"מ המחמיר במאכל של תפוחים וכדומה שדרכו בכך, תע"ב' [רמ"א שכא, יט]
- ראוי להמנע מלהחליק ולהשוות פני מאכלים שהדרך תמיד להחליקו.
- מאכלים שאין רגילים להחליקם אין איסור להשוות את פניהם אף כשעושה זאת ליפות את המאכל.
- מותר למרוח חמאה וכיו"ב על לחם ואין בזה משום ממרח.
- באם מטרת המריחה איננה שהחמאה תהיה על הפרוסה על ליופי ראוי להמנע.

מלאכת ממחק - באוכלים

- למעשה ראוי להמנע מלמרוח ולהחליק יפה או להניחם יפה בצלחת באופן של החלקת פניהם לשם נוי ויופי בסוגי הסלטים
- סלט טחינה, חומוס, חצילים, ביצים (אייער מיט צוויבל), תפו"א וכו' וכו'.
- להשוות פנים של קרם של עוגה

מלאכת 'בונה' - באוכלים

- 'איסור בונה שייך גם במאכל, כגון המגבן גבינה, או שמדבק פירות ומשוה אותם שיהיו יפין, ולכן כשחותכין בצלים עם בצים או עם חלב דג מלוח יש ליזהר שלא להשוותם וליפותם, אלא יניחם כמו שהם.' [קצוש"ע פ, כה - 'המקבץ דבילה ועשה ממנה עיגול, או שנקב תאנים והכניס החבל בהם עד שנתקבצו גוף אחד, הרי זה תולדת מעמר וחייב, וכן כל כיוצא בזה' - שע"ז הקשה המ"א ס"ק יז למה לא חייב בזה משום בונה ותירץ 'וצ"ל דלא מקרי בונה אלא כשמכוין ליפותו ולהשוותו'].
- ראוי להמנע מלקבץ מאכלים יחדיו באופן שנוצרת צורה כלשהי, כגון לעצב חלקי פירות בצורת 'כוכב'.
- כמו כן ראוי להמנע מליצור צורות בגלידה מיוחדות, אף שמעיקר הדין הדבר מותר.
- מותר לעשות עיגולים פשוטים.
- כאשר עשיית הצורה היא לנוחות מותר.

מלאכת 'כותב' - באוכלים

- אין לכתוב או לצייר על מאכלים. ולכן אין לסדר סוכריות בצורת מספר על גבי עוגה וכיו"ב.
- חיתוך אוכלין לצורות – אסור לחתוך אוכלים וכדו' לצורות של אותיות ואף לא לצורות בעלות משמעות כגון 'מגן דוד'.
- מותר לחתוך בשר ואוכלים בצורה מיוחדת לסימן סתמי. כגון שחותך בצורת משולש או תיבות מרובעות לצורך אכילה.
- מותר להוציא מאכלים מתוך שפורפרת, וראוי שלא ליצור צורות בעלות משמעות.
- מותר לסמן פסים על גבי תפו"ז כדי שיהיה נוח לקלפו או על גבי עוגה שידע איכן לחותכה וכל כיו"ב.

מלאכת 'מוחק' - באוכלים

◦ מאכלים העשויים בצורת אותיות או שחקוק עליהם אותיות או שמונה עליהם אותיות אין לשברם בשבת אף לא בדרך אכילה, לאכלם בשלמות מותר.

◦ עוגה עם אותיות בקרם אסור לאוכלו בשבת ויו"ט, וכן עוגה שיש קרם עליה בצורה של ציפור או כיו"ב

◦ אותיות חקוקות בביסקוויט וכיו"ב אסור לאכלם בשבת.

מלאכת 'מוחק' - באוכלים

- חלות שחקוק בהם כיתוב אין לחתוך את הכיתוב הנ"ל.
- מאכל העשוי בצורה שאיננה אות מותר לאכלו.
- רשאי לחתוך את העוגה בין האותיות, ויש מחמירים אף בזה.
- באם רוצה להסיר את השכבה העליונה של העוגה וכדו' שעלי' נמצאים האותיות, צריך להסיר שכבה עבה שלא יעבור על בורר.